

Archeologienota: De restauratie van 9 woningen aan de Sint Margaretastraat, de Grachtkant en de Pompstraat te Lier

Sara Claessens
Vanessa Vander Ginst

Colofon

Archeologienota: De restauratie van 9 woningen aan de Sint Margaretastraat, de Grachtkant en de Pompstraat te Lier

Projectleiding:	Annelies De Raymaeker & Vanessa Vander Ginst
Erkend archeoloog:	Sara Claessens
Auteurs:	Sara Claessens, Vanessa Vander Ginst
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bv (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bv mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bv
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2025, Studiebureau Archeologie bv

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2024 H 34
Aanleiding:	De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande omgevingsvergunning (stedenbouwkundige handelingen) met in totaal een kadastraal oppervlakte van ca. 1628 m ² . Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m ² of meer bedraagt en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 300 m ² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in de archeologische zones (Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Erkend archeoloog:	Sara Claessens OE/ERK/Archeoloog/2020/00002 Studiebureau Archeologie bv OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Lier, Sint-Margaretastraat, Pompstraat, Grachtkant (fig. 1.1 en 1.2) Bounding box: punt 1: x = 163930, y = 201969 punt 2: x = 163989, y = 202041 Lier, afd. 1, sectie K, percelen 197E, 196A, 198, 203A, 202, 200, 154H, 152 en 151 (fig. 1.3)
Relevante termen:	Bureauonderzoek, begijnhof, archeologische zone
Bebouwde zones:	Het projectgebied is grotendeels bebouwd aangezien de geplande werken de restauratie van negen woningen omvat.

Fig. 2.1: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied en het projectgebied.

2.2 Gemotiveerd advies

Op basis van het bureauonderzoek werd geconcludeerd dat het projectgebied interessante en relevante archeologische waarden kan bevatten voornamelijk voor restanten vanaf de middeleeuwen. Zo heeft het bureauonderzoek aangetoond dat het projectgebied is gelegen in een interessante archeologische zone, namelijk het historisch centrum van Lier (wat een archeologische zone is) en meer specifiek het begijnhof (wat een monument is en is beschermd als Unesco werelderfgoed). Het cartografisch materiaal geeft weliswaar een eerste indruk, maar is vaak eerder schematisch weergegeven of bouwt steeds verder op een eenzelfde 16^e-eeuwse weergave. Het is ook niet uitgesloten dat er sporen opduiken van voor de 16^e-eeuwse bebouwing. Het begijnhof zelf werd namelijk al gesticht omstreeks 1200 of ten laatste halfverwege de 13^e eeuw. Over de pre-middeleeuwse geschiedenis van Lier is weinig bekend, al lijkt het potentieel voor menselijke aanwezigheid voor de 9^e eeuw eerder klein. Het projectgebied bevindt zich namelijk in het lager gelegen stadsdeel dat door de hoge waterstanden van de Netes voor de 9^e eeuw eigenlijk niet geschikt was voor menselijke bewoning. Bovendien is de kans groot dat de middeleeuwse activiteiten oudere restanten verstoord zullen hebben indien deze aanwezig waren. Er worden dan ook voornamelijk archeologische waarden vanaf de middeleeuwen verwacht. Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek in het begijnhof heeft bovendien aangetoond dat er oudere bouwfases van de begijnhofwoningen verwacht kunnen worden.

Op basis van het bureauonderzoek kan besloten worden dat binnen de contouren van het projectgebied een hoog archeologisch potentieel bestaat. De archeologische verwachting van het terrein is dermate hoog dat verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Behoud in situ van de verschillende archeologische elementen behoort niet tot de mogelijkheden aangezien de ondergrond ter hoogte van het projectgebied verstoord zal worden door de geplande werken. De geplande werken

omvatten namelijk de restauratie van 9 begijnhofwoningen. Hiervoor zullen alle vloeren op het gelijkvloers verwijderd worden waarna de ondergrond uitgegraven zal worden. Ook zullen er rioleringswerken plaatsvinden en zullen de tuinzones heraangelegd worden. Voor de heraanleg van de tuinzones zal de teelaarde eerst afgegraven worden. De woningen ter hoogte van Grachtkant 1 en 16 zullen gerestaureerd worden, maar hiervoor zullen in de huizen en de tuinzones geen graafwerken uitgevoerd worden. Voor deze twee woningen geldt dan ook een behoud in situ en dienen niet opgegraven te worden. Er wordt in totaal een zone met een oppervlakte van ca. 1451 m² geselecteerd voor verder onderzoek.

Wel dient zeker voorafgaand een vergadering georganiseerd te worden met alle betrokken partijen om goede afspraken te maken en mogelijke misverstanden te vermijden.

Fig. 2.2: Syntheseplan met aanduiding van het advies omtrent verder archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving.

2.3 Programma van maatregelen voor een opgraving

2.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van het onderzoek is om de aanwezige waardevolle archeologische sporen en structuren op het projectgebied te documenteren en te registreren.

De vraagstelling van het onderzoek zal gericht zijn op de verschillende occupatiefasen van de locatie, voornamelijk een fasering van de aangetroffen bebouwing en eventuele voorgaande bewoning. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Wat is de aard, omvang, datering, spreiding en ruimtelijke samenhang en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Behoren de aangetroffen muren en structuren tot de bebouwing die zichtbaar is op het historisch kaartmateriaal of zijn er ook stratigrafisch oudere bouwfases met muurresten aanwezig? Zo ja, wat is de aard en datering hiervan?
- In welke mate komen de opgravingsresultaten overeen met de gegevens uit historische kaarten en archiefbronnen?
- Zijn er aanwijzingen voor specifieke activiteiten op deze locatie? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Hoe werd het terrein bouwrijp gemaakt? Hoe zag het oorspronkelijk reliëf eruit?
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten? Wat is de conserveringsgraad en de vondstdichtheid?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de opeenvolgende bewoners/gebruikers?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de site, de functie ervan?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de geschiedenis van het begijnhof van Lier?

Tijdens het onderzoek dient voldoende informatie gegenereerd te worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd om een dergelijke bewaring te garanderen.

Het programma van maatregelen werd opgemaakt op basis van de resultaten van het bureauonderzoek. Alle ingezamelde gegevens werden geïnterpreteerd om tot een inschatting te komen van de aanwezige archeologische waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Het interpreteren van deze waarden kan echter niet met 100% zekerheid gebeuren, aangezien het volledige beeld nog niet gekend is. Mogelijk zijn hierdoor enkele onderzoeksvragen niet van toepassing en kunnen deze dus niet worden beantwoord. Daarnaast kunnen binnen het projectgebied mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn (specifiek archeologische contexten) die specifieke onderzoeksmethoden en onderzoeksvragen vereisen.

2.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken

Voor een oppervlakte van ca. 1451 m² wordt een vlakdekkende opgraving geadviseerd, volledig uitgevoerd conform de bepalingen in de Code van Goede Praktijk (versie 4.0). Het projectgebied wordt grotendeels geselecteerd. Enkel de woningen en tuinzones ter hoogte van Grachtkant 1 en 16 vallen buiten de op te graven zone aangezien de werken die hier uitgevoerd zullen worden geen bodemingreep zullen veroorzaken.

Het bovenste archeologisch vlak komt binnen de woningen in theorie overeen met de onderzijde van het bestaande vloerniveau. De diepte van het hoogste archeologisch vlak in de tuinzone is niet gekend, maar wordt gezien de rijke geschiedenis van het terrein vlak onder de bovenste antropogene horizont verwacht.

Doorgaans situeert een eerste vlak zich op het afbraakniveau van oudere muren/funderingen. Bij de opgraving in de nabijgelegen Symforosastraat (2017/033) werd een eerste vlak op verstoringsdiepte aangelegd (in de Symforosastraat ca. 40 cm onder vloerniveau, behalve in de ruimtes waar onmiddellijk onder de gedemonteerde vloeren een oudere vloer lag). De natuurlijke ondergrond in de huizen en in de tuinzone in de Symforosastraat werd bereikt op een diepte van ca. 1 m tot 1,50m onder maaiveld.

Aangetroffen muren en structuren kunnen na registratie worden verwijderd. De erkend archeoloog bepaalt volgens voortschrijdend inzicht of dit al dan niet onder archeologische begeleiding dient te gebeuren.

De archeologische opgraving wordt enkel uitgevoerd in omstandigheden die toelaten om de handelingen uit de Code van Goede Praktijk uit te voeren op de wijze zoals ze daarin beschreven zijn en die bovendien geen schade veroorzaken aan archeologische sporen of vondsten.

Indien de veldwerkleider van mening is dat er mogelijk nog archeologische resten aanwezig zijn die niet kunnen worden onderzocht, worden deze afgedekt met geotextiel en gestabiliseerd zand, volgens het inzicht van de erkend archeoloog en praktisch in samenspraak met de aannemer.

De 9 begijnhofwoningen

De afgraving in de huizen gebeurt manueel. Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven.

Om een goed overzicht van eventuele archeologische sporen te verkrijgen, worden de werkputten even groot als de bestaande kamers aangelegd. Er wordt rekening gehouden met de bestaande funderingen en muren die qua locatie en afmetingen niet zullen gewijzigd worden. Indien blijkt dat bestaande (binnen)muren minder diep gefundeerd zouden zijn dan de uit te graven diepte, dient dit bekeken te worden met de stabiliteitsingenieur van de geplande werken en kan mogelijk een grondbuffer tegen deze muren (maximum 50 cm) gelaten worden. Wel dient er per muur minstens één testputje gegraven te worden om de funderingswijze en diepte te onderzoeken.

Voor de geplande werken wordt de ondergrond in de 9 huizen uitgegraven tot een diepte van 50 cm. De archeologische opgraving in deze huizen wordt dan ook beperkt tot deze diepte + een eventuele buffer. Om er zeker van te zijn dat er geen oudere resten worden beschadigd bij de werken en volgens voortschrijdend inzicht van de erkend archeoloog, wordt geadviseerd om mogelijk een buffer te

voorzien van ca. 30 cm. Indien echter blijkt dat op de voor de werken vereiste diepte enkel ophogingslagen aanwezig zijn kan, op basis van het inzicht van de erkend archeoloog, overwogen worden om geen extra buffer uit te graven.

Voor de onderschoeiing moet rekening gehouden worden met een verstoringsdiepte tot ca. 120 cm. Indien tijdens de vlakdekkende opgraving tot ca. 50 cm diep (+ eventuele buffer) niet voldoende informatie is bekomen over de muren die onderschoeid moeten worden, dienen deze graafwerken begeleid te worden.

Ter hoogte van de rioleringen dient wel dieper gegraven te worden aangezien ook de geplande werken in deze zones een uitgraving voorzien tot een diepte van ca. 80 cm.

Voorafgaand aan de start van de opgraving dient een werfvergadering georganiseerd te worden met alle betrokken partijen. Zo kan bekeken worden of de verstorings- en opgravingsdieptes die in deze archeologienota worden vermeld nog steeds van toepassing zijn of deze aangepast dienen te worden.

De tuinzones

Indien mogelijk gebeurt de afgraving in de tuinzones door een graafmachine met een bak zonder tanden. Opeengelegde opgravingsvlakken mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel. Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven. Er wordt gestreefd naar een maximale afstemming van kranen en grondverzet enerzijds en opgravingsploeg(en) anderzijds.

Het staat de erkende archeoloog vrij om te bepalen of de opgraving zal gebeuren in één of meerdere opgravingsputten. De omvang van iedere put/ieder vlak is dusdanig dat er een goed ruimtelijk inzicht is en dat alle plannen naadloos aansluiten tot één overzichtelijk plan van het hele terrein. De omvang laat ook toe om een overzicht van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren te bekomen, zonder deze te lang aan degradatie bloot te stellen. Wanneer structuren gedeeltelijk buiten het vlak van de aangelegde werkput liggen, dient de werkput uitgebreid te worden om de structuren in één geheel te kunnen onderzoeken.

In de tuinzones zullen bijkomend ook rioleringswerken uitgevoerd worden. Ter hoogte van de sleuven wordt de opgravingsdiepte beperkt tot 80 cm. Ter hoogte van de putten ligt de opgravingsdiepte dieper, namelijk ca. 2,5 m. De afmetingen van de put worden ingemeten en de wanden worden opgeschoond en als profielen geregistreerd conform de bepalingen uit de Code Goede Praktijk 21.3 (versie 4.0).

Uit het archeologisch onderzoek in de onmiddellijke omgeving (Symforosastraat 1-12) is gebleken dat de grondwatertafel hoog staat. In de tuinzones ten noorden van deze huizen werd plaatselijk de natuurlijke bodem bereikt. In de tuinzone schommelde de diepte van de natuurlijke bodem van 1 m tot 1,50m onder maaiveld³¹. Bij de graafwerken voor het steken van putten in de tuinzone werd vastgesteld dat de watertafel zich ook op dit niveau situeerde en dat de profielen vanaf deze diepte zeer snel inkaldden.

Bij de uitgraving van de nutsvoorzieningsputten door de aannemer dient gefaseerd te worden gewerkt (volgens voortschrijdend inzicht erkend archeoloog) zodat het profiel indien nodig ook gefaseerd kan worden geregistreerd. Bij de opgraving in de nabijgelegen Symforosastraat bleek het wel perfect

³¹ Vander Ginst & Smeets 2020: 34.

mogelijk om de put in functie van de regenwaterputten in twee keer uit te graven waarbij even kort gewacht werd tot de bovenste helft (ca. 80 cm tot 1m) archeologisch geregistreerd was. Ook indien er aanwijzingen zouden zijn om één of meerdere vlakken aan te leggen (bijvoorbeeld bij de aanwezigheid van muren/structuren) dient de kraan van de aannemer te wachten tot de nodige registraties gedaan zijn.

Voorafgaand aan de start van de opgraving dient een werfvergadering georganiseerd te worden met alle betrokken partijen. Zo kan bekeken worden of de verstorings- en opgravingsdieptes die in deze archeologienota worden vermeld nog steeds van toepassing zijn of deze aangepast dienen te worden.

2.3.3 Contextgebonden bepalingen

Natte of gesloten contexten

Aangezien er nog geen veldwerk werd uitgevoerd op het projectgebied bestaat er de mogelijkheid dat er contexten worden aangetroffen die een specifieke opgravingsmethode vereisen. Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk en dateringsonderzoek. Bij het eventueel couperen van waterputten wordt er zorg voor gedragen dat de volledige waterput met insteekkuil wordt gecoupeerd, rekening houdend met de veiligheid van het personeel.

Bij alle grote coupes wordt naast het spoor zelf ook de opgravingskuil (de gemaakte kuil tijdens het onderzoek) ingemeten. Deze informatie wordt bezorgd aan de initiatiefnemer. Op deze manier worden eventuele stabiliteitsproblemen vermeden tijdens of na de bouwwerkzaamheden.

Bij dergelijke diepe sporen wordt echter wel te allen tijde rekening gehouden te worden met de stabiliteit van de omliggende structuren en gebouwen. Het al dan niet opgraven ervan dient alleszins te worden bekeken met aannemer en/of stabiliteitsingenieur ter plekke. Indien de sporen niet volledig kunnen worden opgegraven, gelden de bepalingen van behoud in situ (zie 2.4).

Overige contexten

Bij het aantreffen van contexten die niet zijn opgenomen in dit programma van maatregelen kan gekeken worden naar de code van goede praktijk. Alle handelingen worden uitgevoerd conform de CGP 4.0.

2.3.4 Criteria bij het niet uitvoeren van bepaalde onderzoekshandelingen

Het archeologisch onderzoek kan enkel als volledig beschouwd worden als er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het projectgebied. Bovendien dient er voldoende informatie gegenereerd te worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd om een degelijke bewaring te garanderen. Binnen het huidige onderzoek wordt de diepte van de opgraving echter beperkt tot geplande verstoringsdiepte met mogelijk een extra buffer van 30 cm. Indien de veldwerkleider van mening is dat er mogelijk nog archeologische resten aanwezig zijn die niet kunnen worden onderzocht, worden deze afgedekt met geotextiel en gestabiliseerd zand, volgens het inzicht van de erkend archeoloog en in samenspraak met de aannemer.

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Daarnaast moet zeker rekening worden gehouden met veilige werkomstandigheden. Bij onveilige situaties (grondwater/instabiele putwanden/...) heeft de **veiligheid steeds prioriteit op de archeologie**. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de stabiliteit van de omliggende gebouwen, zeker bij het gebruik van bronbemaling. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

2.3.5 Kostenraming van de opgraving

Voor de volledige begeleiding wordt uitgegaan van 62 dagen veldwerk met een leidinggevend archeoloog en een assistent-archeoloog. Vanwege de aard van het onderzoek worden specialisten niet verwacht nodig te zijn.

Type	Aantal	Kostprijs	Type	Aantal	Kostprijs
Veldwerk			Natuur-wetenschappelijke onderzoeken		20% van kost veldwerk en rapportage
Leidinggevend archeoloog	62 wd VH				
2 Archeoloog - assistent	62 wd VH		Conservatie		5% van kost veldwerk en rapportage
Topografie	15 wd VH				
Rapportage Archeologierapport	1		Totaal		<u>97.000,00</u>
Rapportage eindverslag					

2.3.6 Noodzakelijke competenties van het opgravingsteam

De aangetroffen site dient te worden opgegraven door een team bestaande uit ervaren veldarcheologen. De leidinggevend archeoloog dient over minstens 240 werkdagen opgravingservaring met minstens 160 werkdagen in stadscontext te beschikken. Hij/zij heeft aantoonbare ervaring op sites uit de (post-)middeleeuwen. Hetzelfde geldt voor de archeoloog-assistent, hij/zij dient minstens 120 werkdagen opgravingservaring te hebben met minstens 80 werkdagen in standcontexten. Indien tijdens het veldwerk duidelijk wordt dat binnen het opgravingsteam niet de nodige specialisatie aanwezig is voor bepaalde contexten, wordt de hulp van externe specialisten ingeroepen (cfr. consult specialisten in kostenraming).

Bij de uitwerking van de resultaten van de opgraving en de rapportage hiervan wordt indien nodig ook de hulp ingeroepen van externe specialisten.

2.3.7 Risicofactoren bij het uitvoeren van het onderzoek

Archeologie is in se een risicovol beroep. Alle mogelijke maatregelen dienen te worden genomen om op een veilige en gezonde manier te kunnen werken.

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Daarnaast moet zeker rekening worden gehouden met veilige werkomstandigheden. Bij onveilige situaties (grondwater/instabiele putwanden/...) heeft de **veiligheid steeds prioriteit op de archeologie**. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de stabiliteit van de omliggende gebouwen. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

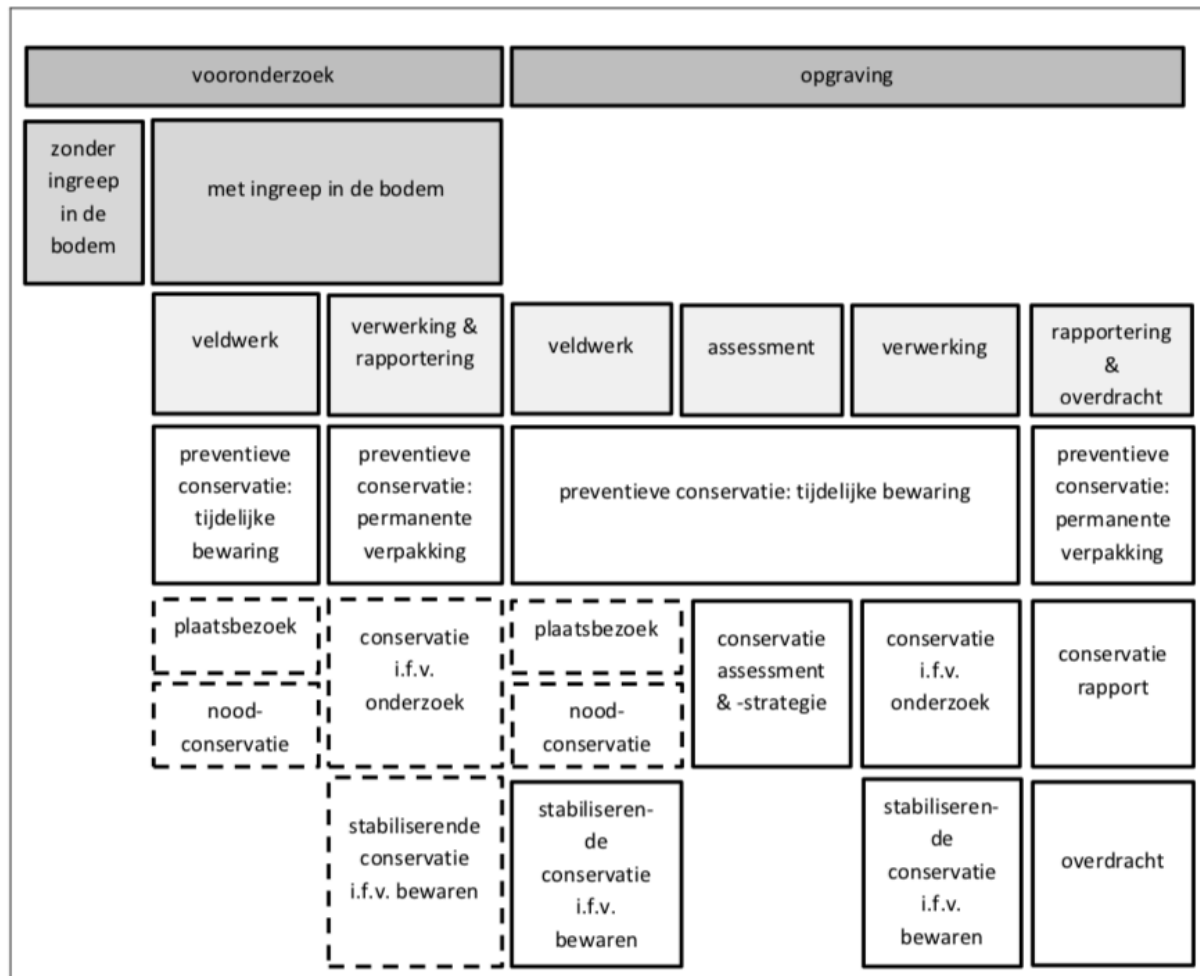
Het programma van maatregelen werd opgemaakt op basis van de resultaten van het bureauonderzoek. Alle ingezamelde gegevens werden geïnterpreteerd om tot een inschatting te komen van de aanwezige archeologische waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Het interpreteren van deze waarden kan echter niet met 100% zekerheid gebeuren, aangezien het volledige beeld nog niet gekend is. Mogelijk zijn hierdoor enkele onderzoeksvragen niet van toepassing en kunnen deze dus niet worden beantwoord. Daarnaast kunnen binnen het projectgebied mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn (specifiek archeologische contexten) die specifieke onderzoeksmethoden en onderzoeksvragen vereisen.

2.3.8 Conservatie en langdurige bewaring van het archeologisch ensemble

Archeologische conservatie kent verschillende vormen die in alle fases van het archeologisch onderzoek dienen aanwezig te zijn om het onderzoekspotentieel van de opgegraven objecten ten volle te benutten (CGP 24.1). Zo wordt ervoor gezorgd dat alle nodige voorzorgen genomen zijn om de bewaring van een archeologisch artefact te verzekeren van bij het opgraven tot een eventuele verdere conservatiebehandeling. De artefacten wordt bewaard in een gecontroleerde en aangepaste omgeving om eventuele degradatieprocessen te vertragen of stoppen. Indien nodig wordt een conservatie in functie van het onderzoek (alle ingrepen die nodig zijn om zoveel mogelijk informatie uit een archeologisch artefact te halen) of een stabiliserende conservatie (de behandeling die nodig is om een artefact stabiel te kunnen bewaren en hanteren) uitgevoerd.

Op basis van het assessment – en in samenspraak met een conservator – wordt een beslissing genomen met betrekking tot welke ingrepen noodzakelijk en nuttig zijn. De conservator coördineert alle aspecten inzake conservatie tijdens het onderzoek. Hij bepaalt welke aspecten van de conservatie kunnen uitgevoerd worden door hem zelf en welke door andere medewerkers, en hoe dit dient te gebeuren.

Ook dient rekening te worden gehouden met het vondstassemblage. Indien een groot assemblage van dezelfde artefacten wordt gevonden is het niet in alle gevallen noodzakelijk om alle artefacten te gaan conserveren. In dit geval zal dan een representatief aandeel verder onderzocht en geconserveerd worden.

2.3.9 Bewaring of deponeren van het archeologisch ensemble

In het Begijnhof van Lier werden reeds verschillende vlakdekkende opgravingen uitgevoerd. Het is vanuit wetenschappelijk oogpunt zeer interessant om alle vondsten van eenzelfde context (het begijnhof van Lier) bij elkaar te houden om verder wetenschappelijk onderzoek in de toekomst mogelijk te maken.

Er is echter onduidelijkheid over waar de vondsten naartoe kunnen aangezien de werking van het depot van stad Mechelen werd stopgezet. De concrete bestemming van de vondsten dient verder bekeken te worden.

2.4 Programma van maatregelen voor behoud *in situ*

Binnen de huidige opgraving wordt het archeologisch onderzoek begrensd op maximum 30 cm onder de geplande verstoringsdiepte. De 30 cm wordt (volgens voortschrijdend inzicht van de erkend archeoloog) eventueel plaatselijk voorzien als een bufferzone om mogelijk kwetsbare archeologische resten te beschermen.

Indien de veldwerkleider van mening is dat er mogelijk nog archeologische resten aanwezig zijn die niet kunnen worden onderzocht, worden deze afgedekt met geotextiel en gestabiliseerd zand, volgens het inzicht van de erkend archeoloog en in samenspraak met de aannemer.

Ook voor de woningen ter hoogte van Grachtkant 1 en 16 geldt een behoud in situ. Voor de restauratie van deze woningen zal geen bodemingreep veroorzaakt worden waardoor deze woningen niet opgegraven zullen worden.

De voorwaarden voor dit behoud in situ is dat er GEEN graafwerken in deze zones mogen uitgevoerd worden.